

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВІДБОРУ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ ЗА ПОХОДЖЕННЯМ І ВЛАСНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ¹

М. Т. СТАРЧЕНКО, аспірант

Науково-дослідний інститут тваринництва Лісостепу і Полісся УРСР

Питання ефективності відбору молочної худоби за походженням і власною продуктивністю як у нашій, так і в зарубіжній літературі продовжують дискутуватися.

Ряд дослідників на основі своїх робіт пропонують проводити відбір худоби тільки за власною продуктивністю, інші вважають, що слід застосовувати відбір за походженням і власною продуктивністю. За даними Г. П. Легошина (1973), В. І. Власова (1974), М. Г. Співака (1976), А. А. Кошкіної (1977) та інших, більш ефективним є відбір корів-первісток за власною продуктивністю, ніж за походженням. На основі узагальнення літературних даних Х. Шварк, Кунарт (1974) дійшли висновку, що найбільш ефективною є селекція за власною продуктивністю. За результатами досліджень Л. К. Ернста (1965), чіткої залежності між показниками продуктивності дочок і матерів та їх батьків немає. На думку В. В. Ейдрігевич, І. І. Пожидаєва (1973), родовід можна використовувати для попереднього відбору в ранньому віці при врахуванні якостей не окремих предків, а сукупності всіх предків у межах трьох рядів родоходу. Не заперечуючи більшої достовірності оцінки за власною продуктивністю порівняно з оцінкою за продуктивністю матерів, Н. Н. Аксененков (1978) зазначав, що в племзаводах необхідно застосовувати відбір тварин за походженням і власною продуктивністю.

Метою наших досліджень було вивчити порівняльну ефективність відбору корів за походженням і власною продуктивністю.

Для побудови різних моделей відбору тварин за походженням і власною продуктивністю використали дані по 220 коровах племзаводу «Бортничі» і по 100 коровах племзаводу «Плосківський» Київської області за 1968—1977 рр. У цих господарствах надій від корови за вказаний період становив від 4200 до 5600 кг. При виконанні роботи застосували три моделі відбору корів за походженням, а саме відбір корів за молочною продуктивністю матерів; за молочною продуктивністю всіх жіночих предків двох рядів родоходу за формулою:

$$Д = \frac{2М + ММ + МБ}{4} ;$$

відбір корів з врахуванням жіночих і чоловічих предків двох рядів родоходу та середньої продуктивності по стаду за формулою Гальтона: $Д = 0,5(Б + М) + 0,25(ББ + МБ + БМ + ММ) + 0,25С$.

Індекси чоловічих предків визначали за формулою Нортон: $Б = Д^x + (Д^x - Р) *$. При моделюванні відбору корів до уваги брали

¹ Науковий керівник — доктор сільськогосподарських наук В. Ю. Недава.
* У всіх формулах застосовані загальноприйняті позначення.

тільки одну ознаку — молочну продуктивність. Відбір проводили з інтенсивністю 50 і 35%.

Результати досліджень. Обчислені коефіцієнти кореляції між надоем матерів за вищу лактацію і надоем їх дочок за I лактацію, між індексом сумарної продуктивності всіх жіночих предків двох рядів родоводу і потомства, між індексом, визначеним за формулою Гальтона, і надоем дочок становили відповідно $0,23 \pm 0,06$; $0,25 \pm 0,053$; $0,23 \pm 0,061$, а між надоем матерів і дочок за I лактацію в племзаводі «Плосківський» — $0,28 \pm 0,07$. Коефіцієнт повторюваності у одних і тих же корів між надоем за I та сумою надоїв за II і III лактації становив 0,63, або в два рази перевищував коефіцієнт кореляції між надоем матерів і їх дочок за I лактацію.

Результати відбору корів за походженням і власною продуктивністю наведено в таблиці. Селекційний диференціал матерів за надоем при інтенсивності відбору 50 і 35% становив відповідно 973 і 704 кг. Різниця між продуктивністю дочок від кращих матерів і середньою по стаду дорівнювала 168 ($i=50\%$) і 129 кг ($i=35\%$), або селекційний диференціал матерів у потомстві реалізувався відповідно на 17,3 і 18,3%. Відбір, проведений у стаді племзаводу «Плосківський» з урахуванням молочної продуктивності матерів та їх дочок за I лактацію, ефективніший, ніж відбір тварин за молочною продуктивністю матерів за вищу лактацію. При цьому селекційний диференціал матерів при інтенсивності відбору 50 і 35% реалізувався в потомстві відповідно на 35,5 і 23,8%.

При порівнянні різних варіантів відбору корів за походженням з використанням показників продуктивності матерів, індексу сумарної продуктивності жіночих предків у двох рядах родоводу та індексу, визначеного за формулою Гальтона, не встановлено вірогідної різниці за показниками продуктивності між відібраними групами тварин.

При відборі корів-первісток за власною продуктивністю різниця між відібраними тваринами і середніми показниками по стаду виявилась високовірогідною. При всіх варіантах відбору та його інтенсивності 50 і 35% вона становила у племзаводі «Бортничі» 693 і 623 кг, а в племзаводі «Плосківський» — 639—513 кг.

Відібрана група корів за продуктивністю в I лактацію у всіх варіантах відбору перевищувала таку ж за кількістю ремонтну групу, проте відібрану за походженням, при відборі 65% кращих корів — відповідно на 494, 540, 491 кг.

Таким чином, у результаті проведених досліджень встановлено вищу ефективність відбору корів за власною продуктивністю порівняно з відбором за походженням.

Одержаний коефіцієнт кореляції між показниками продуктивності матерів і їх дочок за I лактацію ($r=0,28$) вказує на доцільність попереднього відбору тварин за походженням.

Вірогідної різниці за показниками продуктивності між коровами, відібраними з використанням різних індексів (за продуктивністю матері, за сумарною продуктивністю жіночих предків у двох рядах родоводу і за формулою Гальтона) не встановлено.

3 Реалізація селекційного диференціала і порівняльна ефективність відбору корів

Варіант відбору	Середній удій по стаду матерів або середній показник індексу, кг	Середній надій по стаду дочок, кг	Селекційний диференціал середнього показника	
			за походженням	
Інтенсивність відбору, %	—	—	50	35
			<i>Племзавод</i>	
За продуктивністю матері	5669 ± 81	3832 ± 56	973	704
За продуктивністю всіх жіночих предків	5675 ± 50,7		589	425
За продуктивністю жіночих і чоловічих предків	3829 ± 28		366	260
			<i>Племзавод</i>	
За продуктивністю матері	3852 ± 82	4776 ± 99	671	479

ЛІТЕРАТУРА

Аксененков Н. Н. Отбор скота в стаде племзавода «Горшиха». — «Животноводство», 1978, № 5.

Бегучев А. П., Легошин Г. П. Отбор и подбор в скотоводстве. — В кн.: Скотоводство (под редакцией Л. К. Эрнста, А. П. Бегучева, Д. Л. Левантina). М., «Колос», 1977.

Кравченко Н. А. Разведение сельскохозяйственных животных. М., «Колос», 1973.

Эйдригевич Е. В. К вопросу об оценке генотипа по родословной. — В сб.: Пути повышения продуктивности сельскохозяйственных животных и птицы. Одесса, 1974.

**МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОМІСЕЙ
ПРИ ПОГЛИНАЛЬНОМУ СХРЕЩУВАННІ БІЛОГОЛОВОТ
УКРАЇНСЬКОЇ ПОРОДИ З ЧОРНО-РЯБОЮ**

І. Т. ХАРЧУК, кандидат сільськогосподарських наук

Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби

Поглиналине схрещування — найбільш швидкий і ефективний метод корінного поліпшення багатьох місцевих малопродуктивних пізньоспілих порід.

Застосування поглиналиного схрещування не передбачає точного повторення поліпшуючої породи. Важливо одержати тварин, подібних до поліпшуючої, головним чином, за продуктивністю та іншими господарсько корисними ознаками, у яких зберігаються цінні якості поліпшуваної породи — витривалість і пристосованість до місцевих умов. Проте поглиналине схрещування не завжди давало бажані результати. Без врахування місцевих природ-